

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о декана факультету іноземної філології
І Сніжана ГОЛИК/
2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОРІВНЯЛЬНА ГРАМАТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Рівень вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація) <i>(за наявності)</i>	035.041 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
Освітня програма	Англійська мова та література. Переклад
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	англійська

Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов» для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035 Філологія** предметної спеціальності (спеціалізації) **035.041 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно)**, перша - англійська освітньої програми **Англійська мова та література. Переклад**

Розробник: Голик С.В., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *англійської філології*

протокол № 10 від «28» червня 2025 р.

Завідувач кафедри англійської філології

доц. Сніжана ГОЛИК

Схвалено науково-методичною комісією факультету іноземної філології

протокол № 9 від «30» червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії

доц Вікторія СИНЬО

© Голик С.В. 2025р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	третій	третій
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,4 самостійної роботи студента – 2,5	п'ятий	п'ятий
	Лекції:	
	30	8
	Практичні (семінарські):	
	14	4
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «**Порівняльна граматики англійської та української мов**» є набуття студентами теоретичних знань щодо граматичного складу англійської та української мов із визначенням їх ізоморфних та аломорфних рис. Курс знайомить студентів з основним термінологічним апаратом теорії граматики, основними проблемами порівняльних досліджень, порівняльної граматики зокрема. Серед основних завдань вивчення дисципліни виокремлюємо визначення типологічних особливостей англійської мови у порівнянні з українською, виявлення методів та способів порівняння будови двох мов, аналіз граматичних одиниць іноземної мови і засобів їх вираження, засвоєння сучасних теоретико-методологічних знань необхідних для підготовки висококваліфікованих фахівців-філологів, виробити базові навички аналізу мовних явищ. Здобувачі вищої освіти повинні уміти застосовувати отримані теоретичні знання на практиці.

Семинарські заняття націлено на глибше ознайомлення з питаннями, які розглядаються у лекційному матеріалі, а також підготовку презентації з окремих питань.

Лекції та семінарські заняття спрямовані на те, щоб сприяти розвитку у здобувачів вищої освіти навичок критичного наукового мислення, уміння узагальнювати та робити висновки зі спостережень над фактичним матеріалом.

Для самостійної роботи пропонується опрацювання джерел рекомендованої літератури, що сприяє розвитку навичок автономного навчання у студентів й охоплення ширшого кола питань теоретичного курсу з метою поглиблення знань теоретичних концепцій і дискусійних питань, а також уміння аналізувати й класифікувати граматичні явища у двох мовах.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

ІК-1 Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

ФК-1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК-2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК-3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК-6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК-7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК-8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК-10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (перекладознавчий) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Порівняльна граматики англійської та української мов**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД за ОП	Назва навчальної дисципліни
ОК 3	Ділова українська мова
ОК 5	Вступ до мовознавства
ОК 7	Вступ до перекладознавства
ОК 9	Фонетика англійської мови
ОК 14	Практична граматики
ОК 18	Історія англійської мови
ОК 22	Вступ до спецфілології

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми **Англійська мова і література. Переклад**, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	ПРН-2
Організувати процес свого навчання й самоосвіти.	ПРН-3
Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів	ПРН-7
Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	ПРН-8
Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють	ПРН-12

Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів	ПРН-15
Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності	ПРН-16
Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання	ПРН-17
Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології та перекладу.	ПРН-19

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виступи на семінарських заняттях
- презентації
- виконання індивідуальних та групових завдань
- виконання тестових завдань
- граматичний аналіз речення
- комплексні контрольні роботи
- екзамен

Під час навчання використовуються такі **основні методи**: 1) традиційні: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні (ілюстрування, презентації, метод самостійного спостереження), аналітико-синтетичний методи, індукція, дедукція, порівняння, узагальнення; 2) інтерактивні та дистанційні методи навчання, які передбачають використання сучасних вебтехнологій і мультимедійних засобів, впровадження у формі відеоконференцій, онлайн дискусій; 3) методи контролю і самоконтролю у навчальній діяльності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: опитування на семінарських заняттях, виконання практичних завдань (усно і письмово), підготовка індивідуальних і групових презентації за тематикою семінарських занять та самостійної роботи, граматичний аналіз речень.

Форма модульного контролю: письмова комплексна контрольна робота

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен (усний)

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума	
T1-T3	T4-T5	T6-T7	T8-T9	T10-T11	Пр	Поточне тестування	40	100
5	5	5	5	5	2*5			

T1, T2 ... – теми
Пр. – презентації

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T11-T13	T14-T15	Пр	Аналіз речень	Поточне тестування	40	100
5	5	1*5	35	10		

T1, T2 ... – теми
Пр. – презентації
Аналіз речень

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	25	2	10
Поточне тестування	5	25	2	10
Презентація	2	10	1	5
Аналіз речень			7	35
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом		100		100

Критерії оцінювання на семінарських заняттях:						
	Дескриптори					
	5	4	3	2	1	
Усна відповідь	студент демонструє ґрунтовні знання матеріалу в повному обсязі, вміє вільно висловлювати думку з проблемних питань дисципліни, виявляє креативність у розумінні і творчому використанні	студент демонструє повні, систематичні знання з питання, вміє вільно висловлювати думку з проблемних питань дисципліни, самостійно аналізує події, явища, факти, однак при викладі матеріалу	студент демонструє знання основного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність у проблемних питаннях дисципліни,	студент демонструє фрагментарні знання матеріалу, що складає менше 50% необхідного обсягу, не володіє основною термінологією дисципліни, не вміє логічно продемонструвати свої знання.	студент демонструє фрагментарні знання дисципліни, які є частково правильними; відповідь містить грубі помилки у аналізі явищ, фактів мов, використанні термінології, відзначається	я

	набутих знань та умінь, пошуку додаткових джерел інформації.	студент допускає несуттєві помилки.	допускає суттєві помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача.		порушенням логіки викладу, неаргументоване висвітлення проблеми, студент не володіє термінологією.
--	--	-------------------------------------	---	--	--

Критерії оцінювання презентації:

Критерії/ бали	Дескриптори				
	5	4	3	2	1
Зміст (точність та обсяг інформації, знання досліджуваної проблеми)	Зміст повністю відповідає цілям завдання	Виклад є зв'язним і охоплює основні завдання, але висновки не є чітко визначеними	Зміст презентації не повністю висвітлює завдання, хоча відповідає головній меті	Проект не є зв'язним, необхідні складові висновки відсутні.	Робота не досягає стандарту, описаного дескриптором
Мова (використання мови, граматичних форм, діапазону словника)	Презентація добре подана (чітко, точно та добре організоване мовлення) з широким набором складних граматичних конструкцій та розширеної лексики	Студенти використовують широкий спектр граматичних конструкцій, словниковий запас розширений з незначними граматичними помилками, помилками у вимові	Студенти використовують прості граматичні конструкції та лексику, допускаючи незначні помилки	Студенти використовують прості граматичні конструкції та лексику, допускаючи серйозні помилки	Робота не досягає стандарту, описаного дескриптором
Структура (зв'язність і логіка презентації, візуальності аудіо складових)	Логічний та зв'язний виклад теми: інформація має логічну структуру, перетікає з одного розділу в інший, її легко відслідкувати й розуміти. Успішно	Інформація логічно структурована, вдало використані діаграми, аудіо, відео та візуальні ефекти з незначними помилками хронометражу	Інформація структурована, використовуються діаграми, аудіо, відео та візуальні ефекти, але не логічно	Інформація погано структурована, діаграми, аудіо, відео та візуальні ефекти не використовуються	Робота не досягає стандарту, описаного дескриптором

	використовують діаграми, аудіо, відео та візуальні ефекти				
Дослідження (скільки інформації студенти знайшли самостійно і наскільки вона пов'язана з темою, як ресурси представлені з точки зору принципів академічності і доброчесності)	Глибоке дослідження, що відповідає темі, із використанням сучасних ресурсів, представлені відповідно до принципів академічності і доброчесності	Дослідження стосується теми, хоча сучасні ресурси відсутні, незначні помилки у поданні.	Базове дослідження, що відповідає темі, дрібні помилки у викладі	Елементарне дослідження на основі обмеженої кількості ресурсів, значні помилки у викладі	Робота не досягає стандарту, описаного дескриптором

Критерії оцінювання граматичного аналізу речень:

Критерії/ бали	Дескриптори				
	5	4	3	2	1
Зміст (точність та обсяг інформації, знання студента з предмету)	Зміст повністю відповідає меті аналізу	Аналіз є послідовним і відповідає поставленим цілям, але практичне застосування не є чітко визначеним	Зміст аналізу не повністю охоплює визначені компоненти, хоча відповідає головній меті	Аналіз не є зв'язним, необхідні складові і висновки відсутні. Відповідність головній меті не дотримано	Робота не досягає стандарту, описаного дескриптором
Мова (використання мови, граматичних форм, діапазону словника)	Використання належної термінології	Використання термінологічних одиниць із незначними помилками	Правильно використана термінологія зі значними граматичними та лексичними помилками	Відсутність належної термінології, прості граматичні конструкції з помилками, поганий запас лексики з орфографічними помилками	Робота не досягає стандарту, описаного дескриптором
Структура (зв'язність і логіка проєкту)	Логічний та зв'язний виклад матеріалу	Логічний і послідовний аналіз із незначними	Аналіз має чітко визначену структуру, але	Недоліки в логічній побудові, структурні	Робота не досягає стандарту, описаного

		структурним и огріхами	йому бракує логіки передачі ідей/змісту	частини аналізу чітко не визначені.	дескриптор м
--	--	---------------------------	--	---	-----------------

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота комбінована і складається з теоретичної частини і тестових завдань (письмово). Сумарно максимальна кількість балів, що виставляється здобувачеві вищої освіти за виконання усіх завдань однієї модульної контрольної роботи складає 40 балів (20 балів за теоретичний матеріал (2 питання по 10 б.) і 20 балів за тестові завдання (20 завдань по 1 б.).

За виступи на семінарських заняттях, презентації, виконання самостійної роботи, що стосуються даних модулів, здобувачу вищої освіти нараховується різна кількість балів, в залежності від складності матеріалу.

Конкретна максимальна кількість балів подається у таблицях розподілу балів, які отримують здобувачі за модуль та за окремі види навчальної роботи.

Невиконані завдання до семінарських занять, пасивність студента, а також неявка на модульну контрольну роботу оцінюються в 0 балів.

Сумарна оцінка (від 0 до 100 балів) виставляється у відомість модульного контролю. Модуль зараховується, якщо сумарний бал складає не менше 60 балів, і зараховано всі види роботи, які є складовими даного модуля.

Здобувач вищої освіти, який не з'явився на модульну контрольну роботу, або ж його модульна оцінка складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний скласти (перескласти) модуль до початку підсумкового контролю у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в ДВНЗ «УжНУ».

Загальна сума балів, що присвоюється за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за відвідування усіх занять упродовж семестру, участь та виконання практичних завдань на семінарських заняттях, підсумкове тестування, самостійну роботу.

До складання екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які мають підсумковий доекзаменаційний рейтинговий бал не менше 35, і яким зараховано всі семінарські заняття за семестр. Підсумкова рейтингова доекзаменаційна оцінка визначається як середнє арифметичне двох модульних рейтингів за семестр.

Здобувач вищої освіти, доекзаменаційний рейтинговий бал якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити його до початку екзамену під час чергування викладача на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. У

протилежному випадку, здобувач не допускається до екзамену, і у нього виникає академічна заборгованість.

Екзамен з навчальної дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов» здобувач вищої освіти може не скласти, якщо він успішно пройшов два модульні контролю та його влаштовує підсумкова доекзаменаційна рейтингова оцінка. Здобувачі вищої освіти, рейтинговий бал яких становить від 35 до 59, екзамен складають обов'язково.

Здобувач вищої освіти може підвищити на екзамені рейтинговий бал, при цьому, за результатами складання екзамену оцінка не може бути меншою за до екзаменаційний рейтинговий бал.

Екзамен проводиться в усній формі. На екзамен вноситься весь навчальний матеріал з навчальної дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов». Оцінювання результатів навчання на екзамені здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за екзамен вноситься у відомість обліку успішності.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерій оцінювання підсумкового контролю з дисципліни

- «відмінно» (90-100 балів, A) заслуговує студент, який виявив всебічне і глибоке знання програмового матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, розуміє взаємозв'язок головних понять дисципліни та їх значення для майбутньої професії;
- «добре» (82-89 балів, B) заслуговує студент, який виявив повне знання програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу рекомендовану програмою, виявив систематизований характер знань з дисциплін і здатний до самостійного аналізу, але під час відповіді допустив деякі неточності;
- «добре» (74-81 бал, C) заслуговує студент, що виявив окремі огріхи у засвоєнні програмного матеріалу, не завжди успішно виконував передбачені програмою завдання, частково засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою, виявив не систематизований характер знань з дисциплін і не завжди здатний до їх самостійного доповнення і під час відповіді допускає деякі неточності;
- «задовільно» (64-73 бали, D) заслуговує студент, що виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, вміє виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною

рекомендованою літературою. Як правило, дана оцінка виставляється студентам, що допустили помилки у відповіді на екзамені та при виконанні екзаменаційних завдань, але які володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача;

- «задовільно» (60-63 балів, E) заслуговує студент, що виявив часткове знання основного програмового матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, не завжди вмів виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений лише частково з основною рекомендованою літературою. Як правило, дана оцінка виставляється студентам, що допустили грубі помилки у відповіді на екзамені та при виконанні екзаменаційних завдань, але які частково володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача;
- «незадовільно» (35-59 балів, FX) виставляється студенту, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;
- «незадовільно» (0-34 балів, F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання, не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Типологія морфологічних систем української і англійської мов

ТЕМА 1. Предмет курсу «Порівняльна граматики англійської та української мов». Розвиток теорії граматики.

Порівняльна граматики англійської та української мов як навчальна дисципліна. Ізоморфізм та аломорфізм у будові мови. Поняття типології мов. Зіставна типологія мов. Методи типологічних досліджень. Відмінність між практичною і теоретичною граматикою. Морфологія і синтаксис як розділи граматики. Розвиток теорії англійської граматики. Методи дослідження у контрастивній лінгвістиці, основні терміни та поняття. Історія контрастивних досліджень.

ТЕМА 2. Основи теорії граматики.

Граматики в системній концепції мови. Граматики англійської та української мови як система і структура. Площина змісту і площина вираження. Єдність форми і значення. Полісемія, синонімія і омонімія граматичних явищ у зіставному аспекті. Мова і мовлення. Парадигматичні і синтагматичні зв'язки. Граматична парадигма. Синтаксична синтагма. Основні типи синтагм. Одиниці мови в англійській та українській мовах та їхні функції.

ТЕМА 3. Морфемна структура української і англійської мов.

Порівняння морфологічної будови англійської та української мови. Флективні та аналітичні мови. Співвідношення синтетичних та аналітичних граматичних форм в англійській мові. Основи морфології: відмінність між морфемою і словом, класифікації морфем. Поняття дистрибуції. Основні типи дистрибуцій. Дистрибуційні типи морфем. Граматична категорія, граматичне значення, граматична функція. Типи граматичних категорій.

ТЕМА 4. Граматичні класи слів. Теорія частин мови.

Критерії виділення частин мови. Лексико-граматична класифікація частин мови. Самостійні та службові частини мови в англійській та українській мовах: ізоморфні та аломорфні характеристики. Система частин мови у сучасній англійській мові. Характеристика самостійних і службових частин мови. Номіналізація в англійській мові.

ТЕМА 5. Іменник та його граматичні категорії в англійській та українській мовах.

Типологічна характеристика іменника як частини мови. Дериваційні особливості іменників в англійській мові. Моделі сполучуваності іменників. Класифікація іменників.

Проблема категорії роду: граматичний рід в українській мові і лексична категорія роду в англійській мові. Засоби вираження роду у сучасній англійській мові. Іменники загального роду. Проблеми політкоректності (gender-neutral vocabulary).

Категорія відмінку. Точки зору щодо числа та кількості відмінків. Відмінювання іменників в англійській та українській мовах.

Категорія числа. Засоби вираження числа у сучасній англійській мові. Незлічувані іменники. Поняття “absolute singular” and “absolute plural”. Утворення множини іменника в українській мові.

Категорія означеності/неозначеності. Граматичний статус артикля. Основні функції артиклів. Підходи до аналізу артикля в англістиці. Текстоутворююча функція артикля.

ТЕМА 6. Дієслово як частина мови у сучасній українській та англійській мовах.

Загальна х-ка дієслова як частини мови у порівнюваних мовах. Словотвірна парадигма дієслова в англійській мові. Морфологічна та функціональна класифікація дієслів. Проблема класифікації смислових дієслів. Синтаксичні функції дієслів: аломорфні та ізоморфні характеристики.

ТЕМИ 7. Типологія граматичних категорій дієслова.

Категорія часу. Засоби вираження часу в англійській мові. Категорії “primary time” та “prospective time” у системі дієслова. Точки зору щодо сполучень з shall and will. Час як граматична категорія в українській мові. Синтетичні та аналітичні форми вираження часу.

Проблема категорії виду. Лексико-граматичні засоби видового розрізнення. Вид та спосіб дії. Category of Development. Взаємозв'язок виду та часу. Category of Retrospective Coordination. Видо-часові форми. Дієслова доконаного і недоконаного виду в українській мові (perfective and imperfective forms). Морфологічні засоби вираження виду в українській мові. Співвідношення англійської та української систем часових форм для вираження абсолютних та відносних часових значень.

Категорія стану, її морфологічна та синтаксична природа. Поняття перехідності. Проблема медіальних станів. Типи пасивних конструкцій. Омонімія форм пасивного стану та складеного іменного присудка в англійській мові. Відмінності у вживанні форм пасивного стану в англійській та українській мовах. Особливості перекладу активних/пасивних конструкцій.

Категорія способу та засоби її вираження. Поняття модальності. Точки зору щодо числа та видів способів в англійській мові. Синтетичні та аналітичні форми способів. Умовний спосіб а англійській та українській мовах. Особливості вираження наказового способу в українській та англійській мовах.

Граматичні категорії особи і числа в англійській та українській мовах. Граматична категорія роду дієслова в англійській мові.

ТЕМА 8. Типологія безособових форм дієслова.

Загальна характеристика безособових форм дієслова. Номенклатура безособових форм в англійській та українській мовах. Граматичні категорії безособових форм дієслова: спільні та відмінні риси. Поняття вторинної предикації.

Інфінітив, його подвійна природа, конструкції з інфінітивом: аломорфні та ізоморфні характеристики. Синтаксичні функції інфінітива. Особливості перекладу інфінітивних конструкцій.

Герундій в англійській мові, загальна х-ка, відмінність між герундієм та дієприкметником. Способи перекладу герундія засобами української мови.

Дієприкметник I і II у сучасній англійській мові. Комплекси вторинної предикації, утворені за участю інфінітива та дієприкметників. Дієприкметник і дієприслівник в українській мові.

ТЕМА 9. Прикметник і прислівник у сучасній англійській та українській мовах.

Загальна х-ка прикметника як частини мови. Класифікація прикметників. Проблема слів категорії стану в англійській мові. Ступені порівняння прикметників та засоби їхнього вираження у порівнюваних мовах. Проблема субстантивації англійських та українських прикметників. Граматичні категорії прикметника в українській мові.

Загальна х-ка прислівника. Класифікація прислівників – структурна і семантична. Словотвірні ознаки прикметників і прислівників. Синтаксичні функції прикметника і прислівника. Утворення граматичних форм ступенів порівняння.

ТЕМА 10. Числівник і займенник у сучасній англійській та українській мовах.

Морфологічні класи займенників. Особливості вживання і перекладу займенників we, you, they. Граматичні категорії займенників в англійській та українській мовах.

Числівник як частина мови. Аломорфні характеристики числівників в англійській та українській мовах.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Типологія системи синтаксису української та англійської мов.

ТЕМА 11. Синтаксис як розділ граматики. Основні одиниці синтаксису. Типологія словосполучень.

Речення і словосполучення як основні одиниці синтаксису, відмінність між ними. Засоби вираження граматичного зв'язку між компонентами словосполучень у сучасній англійській та українській мовах.

Класифікація словосполучень за способом зв'язку, за морфологічним вираженням, за ступенем складності, за синтаксичною функцією. Ізоморфні та аломорфні характеристики у будові та вживанні словосполучень у сучасній англійській та українській мовах. Міжмовна інтерференція у перекладі словосполучень.

ТЕМА 12. Вчення про речення. Типологічні ознаки речення.

Визначення речення, його ознаки: предикативність, модальність, твердження/заперечення. Відмінність між реченням і словосполученням. Однослівні речення. Проблеми номінативного членування речення. Засоби поширення речення. Типологічні ознаки речення. Засоби вираження головних і другорядних членів речення в англійській та українській мовах. Обов'язкові і факультативні синтаксичні зв'язки. Підмет у неозначено-особових і безособових реченнях в англійській та українській мовах; міжмовні відповідники. Типологічний аналіз відокремлених членів речення в порівнюваних мовах.

ТЕМА 13. Проблема класифікації речень. Типологія структурних і комунікативних типів речень.

Структурна класифікація речень. Типологія простих і складних речень. Повні/неповні, поширені/непоширені, односкладні/двоскладні речення. Проблема неповноти речення. Особливості граматичної організації складносурядних речень. Класифікація підрядних речень.

Типологія комунікативних типів речень. Комунікативна стратифікація компонентів актуального членування у розповідних, наказових та питальних реченнях. Проблема окличних речень.

ТЕМА 14. Прагматика речення в англійській та українській мовах. Поняття комунікативної інтенції. Мовленнєві акти. Типи мовленнєвих актів. Граматичні аспекти перекладу різних мовленнєвих актів.

ТЕМА 15. Порівняльний аналіз порядку слів в українській та англійській мовах. Актуальне членування речення. Речення і текст.

Порівняльний аналіз порядку слів в українській та англійській мовах. Прямий порядок слів та інверсія. Функції порядку слів. Граматична функція порядку слів. Місце головних і другорядних членів речення.

Комунікативний синтаксис. Актуальне членування речення. Тема і рема речення, засоби їхнього вираження у порівнюваних мовах.

Визначення тексту як граматичної одиниці, його основні види. Характеристика тексту як одиниці найвищого рівня. Комунікативне спрямування тексту. Монолог та діалог. Поняття параграфу. Функціональні та семантичні типи текстів.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання: денна				
	у тому числі				
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота
1 -й семестр					
Модуль 1					
Порівняльна граматики англійської та української мов як навчальна дисципліна.		2	2		4

Ізоморфізм та аломорфізм у будові мови. Поняття типології мов. Зіставна типологія мов.					
Граматика в системній концепції мови. Одиниці мови в англійській та українській мовах та їхні функції.		2			2
Морфемна структура української і англійської мов.		2			2
Теорія частин мови. Самостійні та службові частини мови в англійській та українській мовах: ізоморфні та аломорфні характеристики.		2	2		4
Типологічна характеристика іменника як частини мови.		2			4
Дієслово як частина мови у сучасній українській та англійській мовах.		2	2		2
Типологія граматичних категорій дієслова.		2	2		4
Типологія безособових форм дієслова.		2			2
Прикметник і прислівник у сучасній англійській та українській мовах.		2	2		4
Числівник і займенник у сучасній англійській та українській мовах.		2			
Разом за модуль	58	20	10		28
Модуль 2					
Синтаксис як розділ граматики. Основні одиниці синтаксису. Типологія словосполучень.		2	2		4
Вчення про речення. Типологічні ознаки речення.		2			4
Проблема класифікації речень. Типологія структурних і комунікативних типів речень.		2	2		6
Прагматика речення в англійській та українській мовах.		2			2
Порівняльний аналіз порядку слів в українській та англійській мовах. Комунікативний синтаксис. Актуальне членування речення. Речення і текст		2			2
Разом за модуль	32	10	4		18
Разом за семестр	90	30	14		46

6.3. Теми лекційних занять

Номер лекції	Назва теми та її зміст	К–сть годин	
		денна	заочна
Модуль 1 Змістовний модуль 1			
Лекція 1	Тема 1. Порівняльна граматики англійської та української мов як навчальна дисципліна. Ізоморфізм та аломорфізм у будові мови. Поняття типології мов. Зіставна типологія мов. Методи дослідження.	2	2
Лекція 2	Тема 2. Граматика в системній концепції мови. Одиниці мови в англійській та українській мовах та їхні функції.	2	
Лекція 3	Тема 3. Морфемна структура української і англійської мов.	2	
Лекція 4	Тема 4. Теорія частин мови. Самостійні та службові частини мови в англійській та українській мовах: ізоморфні та аломорфні характеристики.	2	
Лекція 5	Тема 5. Типологічна характеристика іменника як частини мови.	2	2
Лекція 6	Тема 6. Дієслово як частина мови у сучасній українській та англійській мовах.	2	
Лекція 7	Тема 7. Типологія граматичних категорій дієслова.	2	
Лекція 8	Тема 8. Типологія безособових форм дієслова.	2	
Лекція 9	Тема 9. Прикметник і прислівник у сучасній англійській та українській мовах.	2	
Лекція 10	Тема 10. Числівник і займенник у сучасній англійській та українській мовах.	2	
Модуль 2 Змістовний модуль 2			
Лекція 11	Тема 11. Синтаксис як розділ граматики. Основні одиниці синтаксису. Типологія словосполучень.	2	2
Лекція 12	Тема 12. Вчення про речення. Типологічні ознаки речення.	2	
Лекція 13	Тема 13. Проблема класифікації речень. Типологія структурних і комунікативних типів речень.	2	
Лекція 14	Тема 14. Прагматика речення в англійській та українській мовах.	2	2
Лекція 15	Тема 15. Порівняльний аналіз порядку слів в українській та англійській мовах. Комунікативний синтаксис. Актуальне членування речення. Речення і текст.	2	
	Усього	30	8

6.4. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Порівняльна граматики англійської та української мов як навчальна дисципліна. Ізоморфізм та аломорфізм у будові мови. Поняття типології мов. Зіставна типологія мов. Граматики в системній концепції мови. Одиниці мови в англійській та українській мовах та їхні функції. Морфемна структура української і англійської мов.	2	
2	Теорія частин мови. Самостійні та службові частини мови в англійській та українській мовах: ізоморфні та аломорфні характеристики. Типологічна характеристика іменника як частини мови.	2	1
3	Дієслово як частина мови у сучасній українській та англійській мовах.	2	1
4	Типологія граматичних категорій дієслова. Типологія безособових форм дієслова.	2	1
5	Прикметник і прислівник у сучасній англійській та українській мовах. Числівник і займенник у сучасній англійській та українській мовах.	2	
6	Вчення про речення. Типологічні ознаки речення. Проблема класифікації речень. Типологія структурних і комунікативних типів речень.	2	1
7	Прагматика речення в англійській та українській мовах.	2	
Разом		14	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин	
		денна	заочна
1	Предмет курсу «Порівняльна граматики української і англійської мов». Розвиток теорії граматики. Самостійне вивчення питань: Розвиток теорії англійської граматики. Історія контрастивних досліджень. Підготовка презентації Підготовка до поточного тестування	4	5
2	Основи теорії граматики.	2	5

	<p>Самостійне вивчення питань:</p> <p>Джерела синонімії в граматиці. Основні типи смислових самостійних синтагм.</p> <p>Підготовка до поточного тестування</p>		
3	<p>Морфемна структура української і англійської мов.</p> <p>Самостійне вивчення питань:</p> <p>Різноманітність підходів до визначення слова.</p>	2	6
4	<p>Граматичні класи слів. Теорія частин мови.</p> <p>Самостійне вивчення питань:</p> <p>Типологія службових частин мови.</p>	4	6
5	<p>Іменник та його граматичні категорії в англійській та українській мовах.</p> <p>Самостійне вивчення питань:</p> <p>Словотвірна парадигма іменника. Синтаксичні функції іменника. Засоби вираження категорії роду. Утворення форм присвійного відмінка. Тенденції у сучасній англійській мові на використання 's.</p>	4	6
6	<p>Дієслово як частина мови у сучасній українській та англійській мовах.</p> <p>Самостійне вивчення питань:</p> <p>Словотвірна парадигма дієслова: типологічні характеристики. Морфологічна х-ка дієслів.</p>	2	6
7	<p>Типологія граматичних категорій дієслова.</p> <p>Самостійне вивчення питань:</p> <p>Видо-часові форми дієслова в англійській мові. Модальні дієслова, їхні еквіваленти та особливості перекладу. Мікрополе майбутнього часу. Засоби вираження пасивних значень у сучасній англійській мові та їх переклад українською мовою. Мікрополе наказового способу.</p>	4	6
8	<p>Типологія безособових форм дієслова.</p>	2	6

	<p>Самостійне вивчення питань:</p> <p>Синтаксичні функції інфінітива, герундія та дієприкметника в англійській мові. Вторинні предикативні конструкції.</p> <p>Особливості перекладу інфінітивних конструкцій.</p> <p>Способи перекладу герундія засобами української мови.</p>		
9	<p>Прикметник і прислівник у сучасній англійській та українській мовах.</p> <p>Самостійне вивчення питань:</p> <p>Словотвірні ознаки прикметників і прислівників.</p> <p>Синтаксичні функції прикметників і прислівників.</p> <p>Структурна класифікація прислівників.</p>	2	6
10	<p>Числівник і займенник у сучасній англійській та українській мовах.</p> <p>Самостійне вивчення питань:</p> <p>Характеристика морфологічних класів займенників в англійській мові. Типологія числівників в англійській та українській мовах.</p>	2	6
11	<p>Синтаксис як розділ граматики. Основні одиниці синтаксису. Типологія словосполучень.</p> <p>Самостійне вивчення питань:</p> <p>Класифікація словосполучень за морфологічним вираженням.</p> <p>Теорія трьох рангів О. Есперсена.</p> <p>Узгодження підмета з присудком.</p> <p>Міжмовна інтерференція у перекладі словосполучень.</p>	4	6
12	<p>Вчення про речення. Типологічні ознаки речення.</p> <p>Самостійне вивчення питань:</p> <p>Підмет як головний член речення, засоби його вираження.</p> <p>Присудок, види присудків у сучасній англійській мові.</p> <p>Додаток як другорядний член речення, види додатків.</p> <p>Проблема означення і засоби його вираження.</p> <p>Види обставин у сучасній англійській мові.</p> <p>Обов'язкові і факультативні синтаксичні зв'язки.</p>	4	6
13	<p>Проблема класифікації речень. Типологія структурних і комунікативних типів речень.</p> <p>Самостійне вивчення питань:</p> <p>Засоби поширення речення.</p> <p>Характеристика типів сурядних речень.</p> <p>Характеристика різновидів підрядних речень.</p> <p>Підготовка до аналізу речень.</p>	6	6
14	<p>Прагматика речення в англійській та українській мовах.</p> <p>Самостійне вивчення питань:</p> <p>Аналіз різних типів мовленнєвих актів в англійській мові і засоби їх відтворення в українській мові</p>	2	4

15	Порівняльний аналіз порядку слів в українській та англійській мовах. Комунікативний синтаксис. Актуальне членування речення. Речення і текст. Самостійне вивчення питань: Особливості вживання інверсії в англійській мові. Засоби вираження теми. Засоби вираження реми. Проблеми аналізу тексту як граматичної одиниці.	2	2
	Разом:	46	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: комп'ютер, інтерактивна дошка, проектор, смартфони
 Методичне забезпечення: електронний варіант тез лекцій, відео-презентації навчального матеріалу в форматі Power-Point, система електронного навчання Moodle.

8. Рекомендована література

Основна

1. Гладуш Н., Павлюк Н. Contrastive Grammar: Theory and Practice. Порівняльна граматики: теорія і практика: навч. посіб. Київ. ун-т. ім. Б. Грінченка; Нац. ун-т «Києво-Могилянська акад.». К., 2019. 296 с.
2. Голик С.В. Theoretical Grammar of English. Навчально-методичний посібник з курсу теоретичної граматики англійської мови (для студентів 3 курсу денної та заочної форми навчання) методичні вказівки, контрольні питання і завдання для практичних занять (*англійською мовою*). Ужгород : ТОВ «Спектраль ЛТД» , 2007. 67 с.
3. Голик С.В. Модульні контрольні роботи та підсумкові тестові завдання. Теоретична граматики сучасної англійської мови. Морфологія. Синтаксис. Навчально-методичний посібник для студентів факультету іноземної філології. Ужгород, 2021. 94 с.
Електронне видання. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/32724>
4. Жлуктенко Ю. О. Порівняльна граматики української та англійської мов. К. : Радянська школа, 1960. С. 120–156.
5. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навч. посібник. Вінниця : Нова Книга, 2004. 464 с.
6. Karamysheva I. D. Contrastive Grammar of English and Ukrainian Languages. Vinnytsya: Nova Knyha Publishers, 2012. 320 p.

Додаткова

7. Баранова С.В. Практикум з порівняльної граматики англійської та української мов. Навч. посіб. Суми: СумДУ, 2011. 132 с.
8. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ : Видавничий центр Академія, 2004. 342 с.
9. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики. К.: Академія, 2011. 304 с.
10. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови. К.: Пульсари, 2004.
11. Голик С.В. Лінгвокультурологічний підхід до вивчення граматики. Нова філологія: зб.наук.пр. Вип. 64, 2014. С. 31-36.
12. Загнітко А. П. Теоретична граMATика сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк: ТОВ «ВКФ “БАО”», 2011. 992 с.
13. Каранська М. Синтаксис сучасної української літературної мови. К.: Либідь, 1992.
14. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. Київ: Академія, 1996. 288 с.
15. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. К.: Академія, 2004. 367 с.
16. Ніконова В. Г. Курс теоретичної граматики сучасної англійської мови : навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2018. 360 с.
17. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
18. Семчинський С.В. Вступ до порівняльно-історичного мовознавства. К.:ВПЦ «Київський університет», 2002.
19. Синтаксис сучасної англійської мови : навчальний посібник [для студ. вищ. закл. освіти] ; [англ. мовою] / Гороть Є. І., Василенко О. В., Кухарук Т. М. та ін.; за ред Є. І. Гороть. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. 464 с.
20. Хабарова М.А. Переклад та його прагмалінгвістичні особливості. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2021 No 47 том 3. С. 174-177.
21. Austin J. How to do things with words. Oxford University Press, 1962.
22. Berry R. Doing English Grammar Theory, Description and Practice. Cambridge University Press, 2021.
23. Biber D., Johansson S., Leech G., Conrad S., Finegan E. Longman Grammar of Spoken and Written English. Pearson Education Ltd. 1999. 1204 p.
24. Chomsky N. Aspects of the Theory of Syntax. Cambridge (Mass.): MIT Press, 1965.

25. Chomsky N. Studies on Semantics in Generative Grammar. The Hague: Mouton, 1980. 348 p.
26. Chomsky N. Syntactic Structures. Berlin, New-York : Mouton, 2002. 117 p.
27. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language [3d edition]. Cambridge, 2010. 512 p.
28. Crystall D. Rediscover Grammar with David Crystall. Harlow: Longman, 1988.
29. Curme G. English Grammar. New York: Barnes and Noble, 1966.
30. Ferencik M. English Grammar in Discourse. Part 1. Presov, 2013. 152 p.
31. Ferencik M. English Grammar in Discourse. Part 2. Presov, 2013. 95 p.
32. Fries Ch. The Structure of English. New York: Harcourt, Brace and Co., 1952.
33. Halliday M. A. An Introduction to Functional Grammar. L.: Edward Arnold, 1990. 387 p.
34. Holyk S. Language Variation and Grammatical Changes in the Forms of Nominal Number. English Matters IV: Collection of papers. Iss. IV, 2013. Presov: PU, 2013. P.17-24.
35. Müller S. Grammatical Theory: From Transformational Grammar to Constraint-based Approaches. 4th revised and extended ed. (Textbooks in Language Sciences 1). Berlin: Language Science, 2020. 853 p.
36. O'Grady W., Dobrovolsky M., Aronoff M. Contemporary Linguistics. N.Y.: St. Martin's Press. 1997. 710 p.
37. Oxford English Grammar: The Advanced Guide. / B. Hathorn, L. Hoepner, B. Jeffery, M. Steynberg. OUP Southern Africa, 2015. 160 p.
38. Searle J. Speech acts: An essay in the philosophy of language. Cambridge University Press, 1969.
39. Sinclair J. Collins COBUILD English Grammar. London & Glasgow: Harper Collins, 1990.

9. Інтернет ресурси

1. <http://www.sil.org/linguistics/GlossaryOfLinguisticTerms>
2. <http://www.usingenglish.com/glossary.html>
3. Theoretical Grammar by Richard Nordquist [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.thoughtco.com/theoretical-grammar-1692541>

10. Інформаційні ресурси

- Положення про порядок та методика проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5952>

- Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «УжНУ»: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>
- Методичні рекомендації з розроблення робочих програм навчальних дисциплін <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/21495>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище

ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище

ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище

ініціали)